

DECLARAȚIA INTERNAȚIONALĂ A COMPETENȚELOR FUNDAMENTALE PENTRU PSIHOLOGII PRACTICIENI

Traducere realizată în limba română de: Sîrbu Alexandru-Andrei, Dumbravă Andrei Cosmin,
Andreea Butucescu și Dragoș Iliescu, tehnoredactată de Șerban Andrei Zanfirescu, sub egida
Asociației de Psihologie Industrial-Organizațională (APIO)



INTRODUCERE

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni își propune să identifice un set de competențe recunoscute și aprobate la nivel internațional ce pot servi drept fundament al unei identități profesionale globale coerente și pentru un posibil sistem internațional de recunoaștere ce ar echivala sistemele profesionale de pregătire, acreditările programelor, atestările profesionale și reglementarea competențelor profesionale și a conduitei profesionale. Rațiunea fundamentală și metodele utilizate pentru a elabora *Declarația* sunt descrise în cadrul acestei introduceri în timp ce utilizarea, nevoia de adaptare locală și potențialul impact pe care îl poate avea deținerea acestei declarații sunt descrise în preambul.

"Competențele" a fost tema aleasă de către Comitetul organizator în planificarea celui de-al 5-lea Congres Internațional al Licențierii, Certificării și Acreditării, desfășurat la Stockholm, Iulie 2013. Obiectivul congresului a fost acela de a demara un proces de promovare a dezvoltării unui pact global asupra identificării competențelor de referință în activitatea psihologilor practicieni. Spre deosebire de edițiile anterioare, în 2013 Congresul s-a deosebit prin faptul că participarea s-a făcut doar pe bază de invitație. Au fost trimise 150 de invitații și 75 de persoane din 18 țări, de pe 5 continente, au participat la lucrările Congresului. Asociații internaționale precum (în ordine alfabetică): Asociația Internațională de Psihologie Aplicată (International Association of Applied Psychology, IAAP), Comisia Internațională de Testare (International Test Commission, ITC) și Uniunea Internațională a Științei Psihologice (International Union of Psychological Science, IUPsyS) au fost reprezentate. Congresul s-a deosebit de asemenea față de edițiile anterioare prin formatul ce a constat dintr-o serie extinsă de workshop-uri. Mare parte din timp a fost petrecut în discuții foarte productive ținute în grupuri de dimensiuni reduse care au alternat cu sesiuni de feedback plenar și sesiuni de stabiliri de agende.

Înainte de desfășurării Congresului un "*Document de fundamentare*", o "*Declarație*" și documente referitoare la modelele existente de competențe profesionale au fost distribuite delegaților. O versiune inițială a unui model de competențe a fost elaborată pe baza analizei modelelor naționale existente. Aceasta versiune a fost folosit ca un stimulent pentru discuțiile de grup. În urma unei serii de consultări iterative, versiune inițială a reprezentat fundamentul "*Declarației internaționale a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni*." (în continuare denumită *Declarație*). Aceste documente, raportul congresului, o listă cu membrii grupului de lucru și ai grupului de referință, precum și alte documente la care ne vom referi în continuare pot fi descărcate de la adresa: <http://www.psykologforeningen.no/foreningen/english/ipcp>.

Congresul a înregistrat un mare succes în deschiderea dialogului referitor la conceptul fundamental și la obiectivul vizat și s-a încheiat cu elaborarea unui acord în privința elaborării unui "*Proiect internațional*

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni

al competențelor în psihologie' (IPCP) drept un proiect internațional cu multiple părți implicate. A existat un angajament din partea organizatorilor și a participanților de a trece dincolo de discutarea diferențelor regionale și naționale și de a începe explorarea unor arii comune de înțelegere și acord mutual care a inspirat încredere în succesul acestui demers. A fost stabilit un grup de lucru compus din reprezentanți din Norvegia, Regatul Unit al Marii Britanii, România, Africa de Sud, China, Noua Zeelandă, Columbia, Canada și Statele Unite ale Americii. În plus, s-a stabilit o rețea (grup de referință) care în prezent constă din 275 de persoane din 77 de țări.

Grupul de lucru a organizat cinci întâlniri față-în-față desfășurate pe parcursul mai multor zile și a elaborat trei *rapoarte de progres* a proiectului de la Congresul din Stockholm până la această dată. Fiecare *raport de progres* a fost trimis sub forma unui draft grupului de referință pentru a face observații pe marginea lui. În plus, membrii grupului de lucru au avut ședințe deschise în cadrul a două congrese internaționale (ICAP2014 la Paris și ECP2015 la Milano) și în cadrul a patru conferințe regionale (Kampala, Durban, Armenia-Columbia și Beirut). În ultima rundă de consultații (Decembrie 2015) asociații naționale și internaționale au fost de asemenea invitate să comenteze asupra rapoartelor. O atenție deosebită a fost acordată observațiilor aduse de IAAP și IUPsyS în această ultimă rundă de consultări.

Declarația este împărțită în patru secțiuni:

1. Introducere

Describe istoricul și procesul de elaborare.

2. Glosar de termeni

Stabilește înțelesul atribuit cuvintelor utilizate pentru a promova o înțelegere comună la nivelul unei audiențe internaționale.

3. Preambul

Describe scopul, domeniul, limitările și potențialele aplicații ale *Declarației*.

4. Competențele fundamentale pentru psihologii practicieni

Prezentarea competențelor fundamentale.

Competențele articulate în cadrul *Declarației* sunt generale, nu specifice. *Declarația* nu reprezintă și nu a fost menită să reprezinte un "standard". Acest document nu are nicio autoritate asupra vreunui standard național sau regional. Deținerea acestor competențe nu califică pe nimeni pentru a fi psiholog. Cu toate acestea, *Declarația* oferă un cadru conceptual util pentru sprijinirea dezvoltării unor standarde sau în susținerea acreditării, educării, formării sau certificării. Organizații diverse, comunități, națiuni și regiuni pot utiliza și adapta aceste competențe pentru a se potrivi mai bine contextului lor local. Exprimarea, demonstrarea sau aplicarea unei competențe universal recunoscute ar putea fi destul de diferită într-un context național sau cultural specific. Este încurajată elaborarea unor traduceri locale sau regionale ale acestor competențe în cerințe specifice de educație și de formare. Astfel de rezultate

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni

pot varia de la o cultură la alta, ilustrând astfel varietatea exprimării și bogăția unei comunități profesionale internaționale diverse.

Importanța *Declarației* ține și de gradul în care organizațiile care au o misiune în practica psihologiei, la nivel internațional, regional și național, aderă la ea. Toate aceste organizații sunt încurajate să susțină în mod explicit, să adopte și/sau să ratifice această *Declarație* în vederea promovării, conștientizării, respectării și înțelegerii acesteia, să includă principiile acesteia în cadrul propriilor documente și practici, să extindă și să o adapteze la scopuri și contexte particulare.

TERMENI ȘI DEFINIȚII

În această *Declarație* se folosesc următoarele definiții:

Evaluare: vezi și *evaluare psihologică*

Bune practici: Metode sau tehnici care au arătat în mod consistent rezultate superioare celor realizate cu alte mijloace și care sunt considerate un punct de referință calitativ pentru practica corectă sau acceptată într-un anumit context socio-cultural.

Client: Un individ, grup, comunitate sau organizație care folosește sau beneficiază de serviciile profesionale ale unui psiholog.

Competență ("Competence"): O îmbinare de *cunoștințe* practice și teoretice, *abilități* cognitive, *comportamente* și *valori* folosite pentru a manifesta o conduită specifică sau un set de comportamente conform unui standard, în contexte ale practicii profesionale asociate unui rol profesional. În anumite regiuni ale lumii, în limba engleză, termenul de "competency" (pl. "competencies") este folosit cu același înțeles ca termenul "competence" (pl. "competences").

Competență ("Competency"): Termenii folosiți în limba engleză pentru a desemna competența, "competence" și "competency" (și formele lor de plural: "competences" și "competencies") sunt utilizați oarecum intersanjabil în literatură, acest lucru creând confuzie.

Cu toate acestea, există diferențe importante în termeni de nuanțe ale semnificației cu care acești termeni sunt folosiți în anumite domenii ale practicii. Din această cauză, termenul de competență ("competence") este preferat în acest document atunci când se face referire la performanța în legătură cu un anumit standard. Altfel spus, în legătură cu calitatea unei persoane de a fi desemnată sau nu ca fiind competentă. Termenul de "Competency" poate avea un înțeles mai larg și mai incluziv comparativ cu "Competence". De vreme ce termenul de "Competency" este deseori utilizat, în mod special în S.U.A., intersanjabil, "Competency" este de asemenea utilizat pentru a face referire la atribute comportamentale (spre exemplu, ascultare activă, atenție la detalii etc.) care nu au legătură cu vreun standard de performanță. Mare parte din utilizarea termenului de "Competency" în literatura de specialitate din domeniul psihologiei muncii și organizaționale și din domeniul managementului resurselor umane se asociază noțiunii de competență ca atribut personal. Modelele de competență ("competency") descriu mai degrabă calitățile dezirabile pe care oamenii ar trebui să le aibă decât competența ("competence") pe care au demonstrat-o aceștia prin performanța avută.

Competențe ("Competences"): Clustere de cunoștințe, aptitudini, abilități și alte atribute care permit unei persoane să acționeze eficient și în concordanță cu un standard definit într-o situație de practică profesională.

Competențe ("Competencies"): Vezi Competență ("Competency")

Constructe: Variabile explicative care nu sunt observabile direct; ele formează fundamentul constitutiv ale teoriilor și modelelor științifice și se află în centrul explicațiilor și intervențiilor psihologice.

Competență fundamentală: O competență critică pentru capacitatea generală a unei persoane de a practica la un standard profesional acceptabil. Competențele fundamentale sunt indispensabile tuturor celor care își susțin competența în practica profesională. Trebuie remarcat faptul că pot fi necesare competențe suplimentare, în funcție de domeniile de specialitate și contextul socio-cultural, pentru a asigura competența generală a unui practician.

Competență culturală: Competența culturală se referă la comportamentul profesional bazat pe conștientizarea, informarea și înțelegerea influențelor culturale asupra activității psihologice. Aceste calități sunt necesare pentru a îndeplini serviciile profesionale psihologice, care utilizează în mod implicit sau explicit concepția asupra lumii și practicii atât în cazul propriei persoane cât și în cazul clienților, care provin din culturi diferite. Competența culturală este centrată pe înțelegerea sinelui și a altora ca purtători de cultură, care este influențată de determinanți istorici, sociali, economici și politici și de impactul acestei culturi asupra modului în care acești factori influențează teoriile, modelele și practicile psihologice.

Smerenie culturală: Smerenia culturală (engl. "cultural humility") necesită ca psihologii să se străduiască să fie modești în interacțiunea lor cu clienții; să recunoască că ei nu sunt experții supremi și să se angajeze în mod activ în a fi auto-reflexivi și auto-critici. Smerenia culturală implică includerea activă a viziunilor culturale ale altora pentru a dezvolta relații autentice și pline de respect: reflecție asupra felului în care gândurile, sentimentele și comportamentul propriu interacționează cu viziunile culturale ale clienților și angajarea într-un proces de învățare pe toată durata vieții în direcția smereniei și a respectului față de alții.

Cultură: Un repertoriu colectiv, învățat, care conține elemente intangibile (ex. viziuni asupra lumii, credințe, simboluri, idei, valori, coduri de conduită) și elemente tangibile (ex. artefacte, unelte, limbă, literatură), caracteristice unei societăți umane, comunitate sau grup, care ajută membrii acelei societăți, comunități sau grup să comunice, să înțeleagă și să interpreteze expresiile acelei societăți, comunități sau grup.

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni

Diversitate: Un atribut similar eterogenității, care semnifică prezența și includerea indivizilor, grupurilor și culturilor care sunt diferite unele de altele, cu respect și apreciere pentru acele variabile care definesc diferențele.

Evaluarea: Un proces care descrie într-o manieră structurată anumite aspecte legate de calitatea unei entități sau proceduri. Depinzând de abordare, procesul descrie prezența sau nivelul de dezvoltare a unor caracteristici specifice ale unei entități sau proceduri și compară aceste caracteristici cu un standard pre-specificat.

Dovezi: Corpus de informații fundamentale disponibile care indică dacă o acțiune profesională particulară sau o decizie profesională într-un context pentru o utilizare particulară este relevantă și la un nivel de calitate acceptabil.

Bazat pe dovezi: Orice concept sau strategie derivat din sau informat din dovezile provenite din cercetare sau experiență practică, care susține calitatea și relevanța unei acțiuni particulare sau a unei decizii într-un context pentru o utilizare specifică.

Intervenție: Un proces deliberat și structurat bazat de obicei pe un model teoretic sau practic având un rezultat așteptat. Procesul este unul în care se iau anumite măsuri prin care se așteaptă ca individul sau grupul de indivizi implicat să fie schimbat.

Cunoștințe fundamentale: Fapte și informații care sunt obținute prin educație și experiență, care formează înțelegerea teoretică și practică a unui subiect. În psihologie, cunoștințele fundamentale se referă la concepte, constructe, metode psihologice și limitele acestora, atât din punct teoretic cât și practic; această cunoaștere se referă la psihologie în general și nu la aplicarea în domenii specifice de practică ale psihologiei (vezi și *cunoștințe de specialitate*).

Cunoștințe de specialitate: Fapte și informații obținute prin educație și experiență care formează înțelegerea teoretică și practică a unui subiect. În psihologie, cunoștințele de specialitate se construiesc pe baza și extind cunoștințele fundamentale și se referă la domenii specifice ale psihologiei precum domeniul clinic, educațional, domeniul muncii și organizațional sau altele (concepte, constructe, metode care sunt tipice sau implică particularități specifice atunci când sunt aplicate în acele contexte). (vezi și *cunoștințe fundamentale*)

Analiza de nevoi: Un proces analitic derulat de psiholog pentru a putea înțelege sau afla de la clientul său nevoile reale sau dorințele în legătură cu serviciile psihologice ce urmează să îi fie furnizate. Analiza de nevoi informează serviciile psihologice și le ghidează către scopurile care sunt relevante pentru client sau pentru problema clientului.

Practician: Un individ care practică o profesie ca rezultat al unei calificări (deseori există și o cerință de înregistrare într-un registru al practicienilor autorizați). Atunci când este folosit în contextul psihologiei, un "practician" este o persoană care nu este numai calificată (și, dacă este nevoie, înregistrată), dar care și practică profesia într-un cadru aplicat, spre deosebire de adoptarea numai a anumitor roluri precum administrative, în învățământ sau cercetare.

Profesionalism: Nivelul de excelență sau competență, în special cu privire la etică și valori, reflectat în conduită, scopuri și calități, care este caracteristic și așteptat de la un practician.

Psiholog: Un practician profesionist care este competent în a realiza evaluarea și intervenția referitoare la variabilele psihologice și comportamentale, în vederea îmbunătățirii bunăstării psihologice sau a performanței indivizilor, grupurilor, comunităților, organizațiilor, sistemelor sau societății.

Evaluare psihologică ("Psychological assessment"): Un proces sistematic care utilizează o combinație de tehnici și metode (spre exemplu, teste, inventare, interviuri, observație) pentru a evalua multiple caracteristici psihologice și comportamentale (spre exemplu, trăsături, capacități) ale unui individ sau grup de indivizi.

Evaluare psihologică ("Psychological Evaluation"): Evaluare sistematică (vezi și *evaluarea*) a constructelor (vezi și *constructe*) care sunt psihologice prin natura lor.

Intervenție psihologică: O intervenție (vezi și *intervenție*) dezvoltată prin intermediul metodelor psihologice și bazată pe teoriile și modelele psihologice, în vederea facilitării schimbării unui individ, grup, comunitate, organizație, sistem sau societate.

Activități profesionale: Activități care sunt îndeplinite de un psiholog ca parte a serviciului oferit unui client.

Comportament profesional: Conduita profesională a unui psiholog ce se conformează unor principii definite printr-o serie de reglementări, care de altfel se așteaptă să fie respectate de toți psihologii. Conduita profesională (sau comportamentul profesional) este de obicei definit de organisme profesionale, dar în anumite țări sau regiuni poate fi de asemenea definit de lege. Nu se referă la activități în sine, ci la principiile și valorile care stau la baza oricărei activități profesionale precum (dar nu exclusiv în legătură cu) etica, serviciile eficiente, auto-reflecția, auto-dezvoltarea și altele.

Practică psihologică: Suma activităților profesionale întreprinse de un psiholog. Practica psihologică este realizată de un psiholog prin intermediul unei relații contractuale formale cu clienții, în care

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni

psihologul are rolul de prestator de servicii, și poate fi reglementată în anumite țări sau regiuni (spre exemplu, să fie dependentă de licențiere sau certificare).

Psihologi practicieni: O comunitate organizată de psihologi care reprezintă practica psihologică aplicată de cea mai bună calitate. Acești psihologi oferă servicii profesionale clienților și sunt centrați pe aplicarea în practică a psihologiei.

Cercetare: Investigarea sistematică a fenomenelor cu scopul de a îmbogăți baza de cunoștințe sau în vederea aplicării cunoștințelor curente în moduri noi.

Abilități de bază: Abilități învățate care permit unui profesionist să ducă la bun sfârșit sarcinile profesionale la un nivel minim de competență, atunci când acestea au legătură cu psihologia în general. Abilitățile de bază sunt generale, adică se referă la psihologie în general și nu aplicat în practica domeniilor specifice ale psihologiei. (vezi și *abilități de specialitate*)

Abilități de specialitate: Abilități învățate care permit unui profesionist să ducă la bun sfârșit sarcinile profesionale la un nivel minim de competență, atunci când acestea sunt aplicate într-un anumit domeniu specific din psihologie, precum domeniul clinic, educațional, muncii și organizațională sau altele. Abilitățile specializate sunt construite pe baza abilităților de bază și le folosesc pe acestea din urmă în moduri specifice în funcție de nevoile întâmpinate în contexte profesionale specifice. (vezi și *abilități de bază*.)

Parte interesată ("Stakeholder"): Un individ, grup sau organizație care are un interes sau o preocupare legată de un proces sau de rezultatele acestuia.

PREAMBUL

Psihologia ca profesie este practică în toată lumea în cadrul unui context social, cultural, educațional, politic și legal specific fiecărei țări. Tot mai mult, psihologii studiază, practică, oferă consultanță, colaborează și comunică dincolo de granițele internaționale. Astfel de schimbări au rezultat în apariția multor beneficii pentru clienți, pentru societăți și pentru profesie însăși. Aceste beneficii includ abilitatea de a determina aplicabilitatea cunoștințelor și tehnicilor psihologice în cazul unor populații diverse, abilitatea de a împărtăși abordări și strategii diferite în vederea soluționării problemelor comune și abilitatea de a identifica domenii ale căror nevoi nu au fost satisfăcute și alocarea resurselor adecvate. Cu toate acestea, având în vedere contextele culturale și legale unice în care psihologii practică în jurul lumii și extinderea activităților lor dincolo de granițele naționale, noi probleme și provocări au apărut și au creat nevoia de a dezvolta o identitate profesională internațională coerentă pentru psihologi.

Competențele profesionale joacă un rol crucial în munca profesionistă a psihologilor și în calitatea serviciilor oferite de aceștia. Identitatea profesională globală a psihologilor poate fi îmbunătățită prin identificarea în linii mari a unui set de competențe fundamentale recunoscute și acceptate internațional, care definesc practica profesională adecvată. Câteva dintre aceste competențe pot fi evidente și sunt recunoscute în mod explicit la nivel mondial, de exemplu competența care ține de manifestarea unui comportament etic ca psiholog. Altele ar putea fi mai puțin subînțelese dar sunt în egală măsură importante.

În prezent există mai multe modele diferite pentru educația și formarea în psihologie și multiple modele pentru reglementare profesională în diferite țări și regiuni din lume. Timpul necesar pentru formare și concentrarea pe diverse discipline de studiu pot varia în diversele sisteme educaționale, la fel cum poate varia nivelul academic necesar intrării în profesie. *Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni* identifică un set de competențe recunoscute și aprobate la nivel internațional care servesc ca bază pentru o identitate profesională globală coerentă și, posibil, pentru un sistem de recunoaștere internațional, care să permită echivalarea sistemelor de pregătire profesionale, acreditarea programelor, acreditarea profesională și reglementarea competențelor și conduitei profesionale.

Competențele fundamentale prezentate în această *Declarație* sunt competențe așteptate de la toți psihologii care oferă servicii unor clienți, deja din momentul intrării în profesie. Este recunoscut și acceptat că în timp ce aceste competențe fundamentale servesc ca bază pentru intrarea în profesie, se așteaptă de la psihologul practician să mențină continuu un grad de competență adecvată, pe parcursul schimbărilor profesiei și a evoluției practicii. Este de asemenea acceptat faptul că prezenta *Declarație* descrie competențele fundamentale legate de practica profesională *aplicată* a psihologilor. Unii psihologi lucrează exclusiv ca oameni de știință și educatori, în timp ce alții lucrează ca practicieni cu o varietate

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni

de populații de clienți (ce includ indivizi, cupluri, familii, grupuri, organizații, școli etc.). Această *Declarație* descrie competențele fundamentale acceptate la nivel internațional ca fiind asociate *practicării* psihologiei cu oricare din aceste populații de clienți și nu intenționează să descrie sau să fie aplicate psihologilor implicați în predare sau cercetare.

Competențele formulate în *Declarație* sunt generale, nu specifice. Diversele organizații, comunități, națiuni sau regiuni sunt încurajate să adapteze aceste competențe pentru a se potrivi mai bine contextului lor local. Exprimarea, demonstrarea sau aplicarea unei competențe universal acceptate poate fi destul de diferită într-un context național sau cultural specific. Este încurajată dezvoltarea unor traduceri locale sau regionale ale acestor competențe în cerințe specifice de educație și formare. Astfel de adaptări ale acestor competențe vor varia probabil între culturi, capturând astfel varietatea exprimării și bogăția unei comunități profesionale internaționale diverse.

Importanța *Declarației* ține și de gradul în care organizațiile care au o misiune în practica psihologiei la nivel internațional, regional și național aderă la ea. Toate aceste organizații sunt încurajate să susțină în mod explicit, să adopte și/sau să ratifice această *Declarație* în vederea promovării, conștientizării, respectării și înțelegerii acesteia, să includă principiile acesteia în cadrul propriilor documente și practici, să extindă și să o adapteze la scopuri și contexte particulare.

COMPETENȚELE FUNDAMENTALE ALE PSIHOLGILOR PRACTICIENI

CUNOȘTINȚE ȘI ABILITĂȚI PSIHLOGICE CARE STAU LA BAZA COMPETENȚELOR FUNDAMENTALE		DESCRIERI	
CUN	Deține cunoștințele necesare		
		CUN1	Deține cunoștințele fundamentale psihologice despre concepte, constructe, teorii, metode, practici și metodologia cercetării psihologice
		CUN2	Deține cunoștințele specializate despre concepte, constructe, teorii, metode, practici și metodologia cercetării psihologice în legătură cu acel domeniu al psihologiei în care activează
DEP	Posedă deprinderile necesare		
		DEP1	Deține deprinderi de bază necesare pentru a susține competența în practica psihologică
		DEP2	Deține deprinderi specializate necesare pentru a opera în domeniile proprii de practică psihologică
COMPETENȚE LEGATE DE COMPORTAMENTUL PROFESIONAL		DESCRIERI	
STE	Practică în conformitate cu standardele etice		
		STE1	Aplică ale coduri etice care sunt relevante în practica și conduita sa profesională
		STE2	Aderă la reguli și legi relevante în practica și conduita sa profesională
		STE3	Rezolvă dilemele etice în practica sa profesională folosind abordări adecvate
PRF	Acționează într-o manieră profesionistă		
		PRF1	Respectă cele mai bune practici acceptate în psihologie
		PRF2	Își menține competența ca psiholog
		PRF3	Operează în limitele propriei competențe
		PRF4	Consultă colegi, supervizori sau alte surse relevante când este necesar
		PRF5	Recomandă alți profesioniști relevanți când este necesar
		PRF6	Alege cel mai potrivit mod de a acționa ca răspuns la evenimente neprevăzute și complexe

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni

CLI	Relaționează corespunzător cu clienți și cu alte persoane		
		CLI1	Stabilește, menține și dezvoltă relații de muncă corespunzătoare cu clienți și cu alte persoane relevante
		CLI2	Stabilește, menține și dezvoltă relații de muncă corespunzătoare cu colegi din domeniul psihologiei sau din alte profesii
DCC	Lucrează cu diversitatea și demonstrează competențe culturale		
		DCC1	Își desfășoară activitatea având cunoștințe despre și o înțelegere a contextului istoric, politic, social și cultural al clienților, colegilor și altor persoane relevante
		DCC2	Demonstrează smerenie culturală
		DCC3	Identifică, admite și respectă diversitatea celorlalți
		DCC4	Recunoaște impactul valorilor, credințelor și experiențelor proprii asupra comportamentului său profesional, asupra clienților și a altor persoane relevante
		DCC5	Lucrează și comunică eficient cu toate tipurile de diversitate întâlnite la clienți, colegi sau la alte persoane relevante
		DCC6	Încadrează toate formele de diversitate în activitatea sa cu clienții, colegii și alte persoane relevante
DOV	Operează din postura de practician bazat pe dovezi		
		DOV1	Adoptă o orientare bazată pe dovezi cu privire la furnizarea de evaluări, intervenții, livrarea de servicii și alte activități psihologice
		DOV2	Consultă cercetări din domeniul psihologiei și din alte domenii relevante pentru a-și informa practica
		DOV3	Recunoaște limitările dovezilor existente pentru a-și informa practica
REF	Reflectă asupra propriei munci		
		REF1	Evaluează eficacitatea propriilor activități și eficacitatea furnizării de servicii
		REF2	Reflectă asupra și implementează aspecte ce duc la îmbunătățirea practicii proprii
		REF3	Reflectă asupra valorilor și credințelor proprii și asupra impactului pe care acestea le pot avea în propria practică

Declarația internațională a competențelor fundamentale pentru psihologii practicieni

		REF4	Verifică reflecțiile sale, cu colegi sau supervizori atunci când este necesar
COMPETENȚE LEGATE DE ACTIVITĂȚILE PROFESIONALE		DESCRIERI	
SCR	Setează scopuri relevante		
		SCR1	Dezvoltă scopuri bazate pe o analiză de nevoi
		SCR2	Aliniază scopurile proprii cu cele ale clienților și ale altor persoane relevante
TEP	Desfășoară testări și evaluări psihologice		
		TEP1	Identifică nevoile de evaluare și testare a indivizilor, grupurilor, comunităților, organizațiilor, sistemelor sau societății
		TEP2	Selectează, elaborează și dezvoltă evaluări și testări folosind metode adecvate scopurilor și obiectivelor activității
		TEP3	Furnizează evaluări și testări care includ administrarea, scorarea, interpretarea, oferirea de feedback și raportarea rezultatelor
IPS	Efectuează intervenții psihologice		
		IPS1	Planifică și efectuează intervenții psihologice cu indivizi, grupuri, comunități, organizații, sisteme sau la nivel de societate
		IPS2	Elaborează, dezvoltă și evaluează posibila utilitate și eficiență a intervențiilor psihologice folosind metode adecvate scopurilor și obiectivelor intervenției
		IPS3	Integrează rezultatele evaluării și informații suplimentare pentru a îndruma și dezvolta intervenții psihologice
		IPS4	Evaluează utilitatea și eficiența propriilor intervenții
		IPS5	Folosește rezultatele evaluării pentru a revizui intervențiile dacă este necesar
		IPS6	Furnizează îndrumare și sfaturi altor părți relevante implicate în intervențiile psihologice
COM	Comunică eficient și adecvat		
		COM1	Comunică cu audiențe diverse, după cum este necesar, în vederea derulării eficiente a activităților profesionale proprii
		COM2	Oferă feedback clar și relevant, raportează și oferă îndrumare clienților și altor persoane relevante
		COM3	Furnizează informații clare și obiective asupra problemelor psihologice audiențelor relevante